Skatteutskottets betänkande 1984/85:27

om begränsning av avdragsrätten för förluster på optionsskuldebrev (prop. 1984/85:97)

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker det i proposition 1984/85:97 framlagda förslaget om förbud mot avdrag för realisationsförlust på s. k. optionslån och avstyrker en motion om avslag på propositionen.

I en reservation (m) yrkas att riksdagen med bifall till motionen avslår propositionen.

Propositionen

Regeringen (finansdepartementet) föreslår i proposition 1984/85:97 att riksdagen antar ett vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370). Förslaget innebär att avdrag inte skall medges för realisationsförlust vid avyttring av ett skuldebrev som utgivits i förening med optionsrätt att teckna eller köpa aktier. Avdragsförbudet skall gälla om beslut om utgivning av skuldebrevet fattats efter den 5 december 1984.

Lagförslaget har följande lydelse.

Förslag till
Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom föreskrivs att punkt 4 av anvisningarna till 36 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Anvisningar till 36 §	
4.[1] Avdrag för realisationsförlust, beräknad enligt punkt 3 ovan, får, om inte annat följer av andra stycket, göras från sådan realisationsvinst eller lotterivinst som enligt punkt 5 av anvisningarna till 18 § är hänförlig till samma förvärvskälla som förlusten.	4. Avdrag för realisationsförlust, beräknad enligt punkt 3 ovan, får, om inte annat följer av andra *eller fjärde stycket*, göras från sådan realisationsvinst eller lotterivinst som enligt punkt 5 av anvisningarna till 18 § är hänförlig till samma förvärvskälla som förlusten.

[1] Senaste lydelse 1981: 1316.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

Avdrag för realisationsförlust på grund av avyttring av premieobligationer, som har utfärdats här i riket, får göras endast från realisationsvinst som har uppkommit vid avyttring av sådana premieobligationer. Har de med förlust avyttrade premieobligationerna utfärdats år 1980 eller tidigare, får dock avdrag för förlusten göras även från realisationsvinst vid avyttring av

a) sådan aktie i svenskt aktiebolag som vid tidpunkten för avyttringen av aktien är inregistrerad vid Stockholms fondbörs och

b) andel i sådan svensk aktiefond som, vid ingången av det år då andelen avyttras, till minst två tredjedelar består av vid Stockholms fondbörs inregistrerade aktier i svenska aktiebolag.

Avdrag för realisationsförlust skall i första hand göras från den realisationsvinst eller lotterivinst som är hänförlig till samma beskattningsår som realisationsförlusten. Har en förlust inte kunnat utnyttjas för avdrag nämnda beskattningsår, får avdrag för förlusten göras ett senare beskattningsår, dock senast sjätte beskattningsåret efter det till vilket förlusten är hänförlig. En på detta sätt förskjuten realisationsförlust får dras av endast mot den realisationsvinst eller lotterivinst som det senare beskattningsåret återstår sedan avdrag har gjorts för de realisationförluster som är hänförliga till det året.

Avdrag medges ej för förlust vid avyttring av ett skuldebrev som utgivits i förening med optionsrätt till nyteckning eller köp av aktier, om avyttringen inte också innefattar en överlåtelse av optionsrätten.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling. Äldre bestämmelser tillämpas dock vid avyttring av ett skuldebrev om beslut om utgivning av skuldebrevet fattats av bolagsstämman eller bolagets styrelse före den 6 december 1984.

Motionen

1984/85:375 av Knut Wachtmeister m. fl. (m)

I motionen yrkas att riksdagen avslår propositionen.

Utskottet

År 1973 öppnades genom särskild lagstiftning möjlighet för företagen att ta upp lån mot skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning av aktier. Frågan hur sådana optionslån skall behandlas vid beskattningen har inte reglerats särskilt. Detta medför att de två delarna i optionslånet – skuldebrevet och optionsrätten – behandlas enligt olika regler. Om skuldebrevet avyttras tillsammans med optionsrätten behandlas vinsten enligt bestämmelserna för lös egendom i 35 § 4 mom. kommunalskattelagen. Detta innebär att vinsten är skattepliktig endast om avyttringen sker inom fem år

efter förvärvet och att den skattepliktiga delen av vinsten reduceras under femårsperioden. Samma regler gäller om skuldebrevet avyttras för sig, och optionsrätten alltså behålls. Avyttras däremot optionsrätten för sig gäller reglerna för aktier i 35 § 3 mom., dvs. att vinsten är skattepliktig oavsett innehavstidens längd men att endast 40 % av vinsten beskattas vid längre innehav än två år. – Uppkommer förlust vid avyttringen får denna i motsvarande utsträckning dras av från realisationsvinster.

Om skuldebrevet avyttras särskilt måste anskaffningskostnaden fördelas på skuldebrevet och optionsrätten. Hur denna fördelning skall ske har klarlagts i två ärenden om förhandsbesked som avgjorts av regeringsrätten i december 1983 (RÅ 83 1:77 I och II). Om ett optionslån ges ut till pari hänförs hela emissionspriset till skuldebrevet. Optionsrätten erhålls således utan kostnad. Även då ett skuldebrev med optionsrätt förvärvas på annat sätt än vid emission faller hela vederlaget på skuldebrevet, om någon kurs ännu inte har registrerats för optionsrätten. Om förvärvet sker efter det att optionsrätten börjat noteras skall däremot anskaffningskostnaden fördelas på skuldebrevet och optionsrätten med ledning av marknadsvärdena på förvärvsdagen.

Eftersom optionslånen i allmänhet löper med en ränta som betydligt understiger marknadsräntan för andra obligationer medför en avyttring av skuldebrevet en realisationsförlust som regelmässigt är avdragsgill i sin helhet från realisationsvinster. Placeraren har då i realiteten förvärvat optionsrätten för ett belopp som motsvarar emissionspriset minskat med avyttringspriset och har samtidigt fått en avdragsgill realisationsförlust på samma belopp.

Kapitalvinstkommittén har i betänkandet (Ds Fi 1984:24) Reavinst på optionslån föreslagit nya regler som innebär att de angivna skattemässiga förmånerna inte längre uppkommer. Enligt förslaget skall de nya reglerna träda i kraft den 1 juli 1985.

I avvaktan på kommande ställningstaganden till kommittéförslaget föreslås i propositionen att avdrag inte skall medges för förlust vid avyttring av skuldebrev som utgivits i förening med optionsrätt till nyteckning eller köp av aktier, om avyttringen inte också innefattar en överlåtelse av optionsrätten. Avdragsförbudet skall dock inte tillämpas om beslut om utgivning av skuldebrevet fattats av bolagsstämma eller bolagets styrelse före den 6 december 1984, dvs. den dag då propositionen bordlades i riksdagen.

I motion 375 av Knut Wachtmeister m. fl. (m) yrkas avslag på propositionen. Enligt motionärerna finns det ingen anledning att vidta några åtgärder innan resultatet av remissbehandlingen föreligger. De anför också att avdragsförbudet innebär ett stopp för anskaffande av riskkapital genom utgivande av optionslån.

Enligt vad som anförs i propositionen har optionslån i större omfattning inte givits ut före 1984. Under år 1984 har däremot – sedan det genom regeringsrättens utslag i december 1983 blivit känt att sådana lån kan

Rättelse: S. 3 rad 36 Står: 1964 Rättat till: 1984

medföra avsevärda fördelar vid beskattningen – optionslån på mer än 6 miljarder kronor emitterats. Som anförs i propositionen kan det på goda grunder antas att den tid som hinner förflyta till dess att riksdagen kan ta ställning till kommittéförslaget av skatteskäl skulle komma att utnyttjas för en omfattande utgivning av optionslån, om inte särskilda åtgärder vidtas.

Det har aldrig varit avsikten att optionslånen skulle kunna utnyttjas för att uppnå skattelättnader i form av avdrag för fiktiva realisationsförluster. Kommittéförslaget innebär att detta inte längre skall kunna förekomma. Mot den angivna bakgrunden instämmer utskottet i departementschefens bedömning att det i avvaktan på kommande ställningstaganden till förslaget är nödvändigt att vidta omedelbara åtgärder för att hindra en osund utveckling på kapitalmarknaden.

Med det anförda instämmer utskottet i regeringens förslag och avstyrker motionen.

Som redan nämnts är avsikten att de nya bestämmelserna skall tillämpas i fråga om optionslån som beslutats efter den 5 december 1984. Detta innebär att de inte kan bli tillämpliga på avyttringen av skuldebrev som ägt rum före avlämnandet av propositionen. Utskottet tillstyrker propositionen även i denna del men föreslår en redaktionell justering av övergångsbestämmelserna.

Utskottet hemställer

att riksdagen med avslag på motion 1984/85:375 antar det vid proposition 1984/85:97 fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen med den ändringen att ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande såsom utskottet förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Utskottets förslag*
Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Äldre bestämmelser tillämpas dock vid avyttring av ett skuldebrev om beslut om utgivning av skuldebrevet fattats av bolagsstämman eller bolagets styrelse före den 6 december 1984.	Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Äldre bestämmelser tillämpas dock *i fråga om förlust* vid avyttring av ett skuldebrev om beslut om utgivning av skuldebrevet fattats av bolagsstämman eller bolagets styrelse före den 6 december 1984.

Stockholm den 12 februari 1985

På skatteutskottets vägnar
RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m)*, Stig Josefson (c), Olle Westberg (s), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m)*, Bo Forslund (s)*, Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Anita Johansson (s)*, Lars Hedfors (s), Ewy Möller (m), Bruno Poromaa (s) och Karl-Anders Petersson (c).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

Knut Wachtmeister, Bo Lundgren, Karl Björzén och Ewy Möller (alla m) har

dels anfört följande:

Reglerna om avdrag för förluster på optionslån har gällt sedan 1973. Regeringens avsikt är att i april lägga fram förslag till nya regler på grundval av kapitalvinstkommitténs betänkande (Ds Fi 1984:24) Reavinst på optionslån. Den nu aktuella propositionen innebär att riksdagen kort tid innan dessa förslag prövas skall ta ställning till vad som bör göras. Enligt vår mening finns det inte anledning att på detta sätt föregripa riksdagens prövning av dessa frågor. Först när resultatet av remissbehandlingen presenterats vill vi ta ställning till behovet av en förändrad lagstiftning och till detaljutformningen av reglerna.

Enligt vår uppfattning är det inte trovärdigt att några skador skulle uppstå om frågan får anstå något. I själva verket innebär den nu aktuella propositionen ett stopp för anskaffande av riskkapital genom utgivande av optionslån.

I nuvarande läge finner vi oss alltså böra tillstyrka motionen och avstyrka propositionen.

dels ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:375 avslår proposition 1984/85:97.